

SESSION/ LUCRĂRI ÎN SECȚIUNE

ÎNVĂȚĂMÂNTUL DUAL ÎN CONTABILITATE: PROVOCĂRI ȘI OPORTUNITĂȚI

DUAL EDUCATION IN ACCOUNTING: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

CZU: 657:378.018.7(478)

DOI: <https://doi.org/10.53486/isc2025.04>

BAJAN Maia

Academy of Economic Studies of Moldova, bajan.maia@ase.md

ORCID ID: 0000-0001-6903-8275

Abstract. This study analyzes the challenges and opportunities associated with the implementation of dual higher education in the field of accounting, with a particular focus on the Republic of Moldova. Based on a comparative analysis of international models from Germany, Austria, Switzerland, France and Romania, the article highlights the essential components that ensure the efficiency of dual programs. Although the context of the Republic of Moldova faces a number of challenges, the adoption of international good practices provides a solid basis for the development of a coherent regulatory framework. The study emphasizes that dual higher education in accounting has the potential to strengthen partnerships, train specialists in the field, and increase the relevance and competitiveness of academic programs adapted to the needs of the national economy.

Keywords: dual higher education, accounting education, challenges and opportunities for implementation.

JEL Classification: A22, I25, M40

Introducere. Progresele economice și dezvoltarea tehnologică accelerată din ultimii ani determină necesitatea reconfigurării sistemelor educaționale, astfel încât acestea să răspundă cerințelor actuale ale pieței muncii și să mențină relevanța formării profesionale. În acest context, *învățământul superior dual (în continuare ÎSDual)* reprezintă un model educațional inovator și integrat, prin care formarea teoretică universitară este corelată și completată de experiența practică desfășurată în mediul economic, facilitând astfel dezvoltarea competențelor profesionale relevante și adaptarea la cerințele pieței muncii.

În domeniul contabilității, unde precizia, etica profesională și înțelegerea profundă a proceselor economico-financiare sunt esențiale, modelul educațional dual dobândește o relevanță deosebită. Parteneriatul între universitate și companii contribuie la reducerea decalajului dintre competențele dobândite în mediul academic și cerințele reale ale pieței muncii.

Prin acest articol ne propunem să analizăm provocările și oportunitățile implementării ÎSDual în contabilitate. Metodologia cercetării se bazează pe o analiză comparativă a practicilor internaționale și a cadrului național al învățământului dual în contabilitate, precum și potențialul sistemului dual de a forma specialiști competenți, pregătiți să răspundă rapid cerințelor pieței muncii.

Bunele practici internaționale în domeniul învățământului superior dual. La nivel internațional, ÎSDual s-a conturat ca un model educațional eficient, capabil să răspundă simultan nevoilor instituțiilor de învățământ, ale mediului economic și ale studenților. Țări precum Germania, Austria, Elveția, Franța și România au dezvoltat tradiții solide în acest domeniu, fiecare construind mecanisme de colaborare universitate–entitate care asigură o formare relevantă, aplicată și adaptată cerințelor pieței muncii.

Rădăcinile ÎSDual provin din **Germania**, unde modelul funcționează de peste șase decenii, combinând două medii complementare de învățare: *universitatea* și *entitatea*. Această colaborare universitate–întreprindere permite formarea rapidă a specialiștilor, aliniați la cerințele pieței muncii (Hesser, 2018). **Austria**, cu două decenii de experiență, se remarcă prin mentorat dublu: *mentor academic* și *mentor din entitate*, asigurând integrarea practică și dezvoltarea competențelor relevante (Sciences, 2017). În **Elveția** se accentuează colaborarea strânsă *universitate–companie*, cu o parte

semnificativă a formării desfășurată direct în entitate sub coordonarea unui tutore profesional, sprijinită de monitorizarea academică (Semestra, 2020). ÎSDual în **Franța**, este numit *studiile în alternanță* (l'alternance), oferă *combinarea teoriei cu practica*, facilitând adaptarea rapidă la piața muncii (Ministère du Travail, 2023). În **România**, ÎSDual se organizează de instituțiile de învățământ superior acreditate, la toate ciclurile de studii (Licență 180-240 credite, Masterat 60-120 credite, Doctorat profesional), iar absolvenții primesc adeverință ce atestă experiența practică dobândită (Guvernul, 2022). Analiza bunelor practici internaționale evidențiază elemente comune esențiale în organizarea ÎSDual: integrarea timpurie în mediul profesional, parteneriate durabile universitate–companie, implicarea mentorilor etc. Pentru Republica Moldova, aceste experiențe au stat la baza elaborării cadrului normativ privind ÎSDual, adaptând mentoratul structurat, cooperarea cu mediul de afaceri, integrarea timpurie și recunoașterea oficială a competențelor, pentru a forma specialiști competenți, gata să răspundă cerințelor pieței și să sprijine dezvoltarea economică.

Cadrul juridic din Republica Moldova privind învățământul dual. Conform articolului 89 alin. (9) din Codul Educației (Codul, 2014), în cadrul studiilor superioare de licență, pentru anumite specialități poate fi implementat învățământul dual, în condițiile stabilite de Ministerul Educației și Cercetării, în coordonare cu alte autorități centrale de resort și cu agenții economici interesați. La nivel național a fost elaborat *Regulamentul privind organizarea și desfășurarea învățământului dual în cadrul studiilor superioare de licență (ciclul I)* (Regulament, 2024), document ce a constituit baza pentru elaborarea regulamentelor instituționale (ASEM, 2025), în care sunt definite condițiile de admitere, de organizare și de realizare a programelor de studii în regim dual.

În același context, *Planurile de admitere la studii superioare cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul universitar 2025–2026* (Comanda, 2025) prevăd, pentru domeniul general de studii **Științe economice**, un număr de 100 de locuri bugetare destinate învățământului dual la ciclul I – Licență. Dintre acestea, programului de studii *Contabilitate* din cadrul ASEM i-au revenit doar 15 locuri finanțate de la bugetul de stat.

Interesul mediului de afaceri pentru acest model educațional nu este unul recent. Încă din anul 2021, într-un studiu realizat de economiștii Covaș L., Stihl L. și Solcan A. (Covaș L., 2021), companiile și-au exprimat disponibilitatea de a se implica în formarea specialiștilor prin sistemul dual, manifestând un interes deosebit pentru pregătirea contabililor.

Relevanța învățământului superior dual în contabilitate. Având în vedere beneficiile demonstrate de modelele internaționale și cadrul normativ elaborat în Republica Moldova, implementarea ÎSDual devine relevantă în domeniul contabilității. Contabilitatea, prin natura sa practică și strict reglementată, necesită o combinație echilibrată între cunoștințele teoretice dobândite în universitate și experiența profesională acumulată direct în entități. Sistemul dual permite studenților să aplice imediat conceptele învățate, să se familiarizeze cu fluxurile reale de lucru și să își consolideze gândirea critică. Această abordare facilitează formarea contabililor capabili să răspundă prompt cerințelor pieței muncii și să se adapteze continuu la modificările legislației.

Implementarea învățământului superior dual în contabilitate: provocări și oportunități. Pornind de la relevanța ÎSDual în contabilitate, care confirmă necesitatea formării în tandem a specialiștilor capabili să răspundă prompt cerințelor dinamice ale pieței muncii, putem evidenția o serie de provocări (tabelul 1) ce stau la implementarea acestui sistem. În pofida provocărilor identificate, implementarea ÎSDual în contabilitate oferă și numeroase oportunități (tabelul 1) de dezvoltare profesională, adaptare rapidă la piața muncii și consolidare a competențelor tehnice și analitice ale viitorilor specialiști.

Tabelul 1. Provocări și oportunități de implementare a ÎSDual în contabilitate

Provocări	Oportunități
<i>Lipsa experienței universitare și a partenerilor pentru coordonare și monitorizare a programelor duale</i>	<i>Relevanța studiilor:</i> absolvenții dobândesc competențe practice direct aplicabile, reducând decalajul dintre educație și cerințele pieței muncii
<i>Rezistența la schimbare și actualizarea continuă a curriculumelor, implicând mediul de afaceri</i>	<i>Colaborarea universitate–mediul economic:</i> parteneriate durabile și proiecte comune, stagii mai eficiente, integrare rapidă a studenților
<i>Cerințele pieței muncii – sincronizarea continuă a planurilor de învățământ cu evoluția și solicitările angajatorilor</i>	<i>Dezvoltarea profesionalismului:</i> studenții dobândesc abilități tehnice, analitice și comportamentale pentru adaptare rapidă
<i>Mentori calificați – necesitatea instruirii și motivării mentorilor din universitate și entități</i>	<i>Atractivitatea studiilor:</i> interes crescut al tinerilor de a combina teoria cu experiența practică
<i>Resurse financiare limitate pentru stagii de practică și motivarea mentorilor</i>	<i>Formarea completă a specialiștilor:</i> integrarea simultană a cunoștințelor teoretice și a competențelor practice
<i>Alinierea teorie-practică – dificultăți în IMM-uri, acces limitat la softuri contabile și structuri dedicate</i>	<i>Competitivitatea programului:</i> feedback permanent între universitate și entitățile partenere

Sursa: elaborat de autor în baza literaturii de specialitate

Reieșind din cele prezentate în tabelul 1, sistemul dual în contabilitate depășește provocările implementării prin oportunitățile de a forma specialiști competenți, adaptabili și pregătiți pentru cerințele reale ale pieței muncii.

Concluzii. Implementarea ÎSDual reprezintă o oportunitate strategică pentru formarea contabililor în Republica Moldova, combinând cunoștințele teoretice cu experiența practică în entități economice. Bunele practici internaționale și cadrul normativ național oferă premisa unui mentorat structurat, integrare timpurie a studenților în activități reale și consolidarea colaborării durabile universitate–companie. Gestionarea provocărilor și oportunităților asociate implementării acestui model va contribui la eficiența programelor duale și va oferi absolvenților perspective solide de integrare rapidă pe piața muncii, valorificând experiența acumulată în domeniul contabilității.

Referințe bibliografice

1. ASEM. (2025). *Regulament privind organizarea și desfășurarea învățământului dual în ASEM*. https://ase.md/files/legal/interne/Reg_dual_r02.pdf.
2. Codul, E. (2014). *Codul educației al RM nr. 152 din 17.07.2014*. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149703&lang=ro#.
3. Comanda. (2025). *Planurile (comanda de stat) de admitere în învățământul superior cu finanțare de la bugetul de stat pentru anul de studii 2025-2026*. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=149189&lang=ro.
4. Covaș L., S. L. (2021). Învățământul dual - oportunități pentru universitățile și mediul de afaceri din Republica Moldova. *International Scientific Conference “30 years of economic reforms in the Republic of Moldova: economic progress via innovation and competitiveness* (pp. 107-115). Chisinau: https://ase.md/files/publicatii/epub/conf_09.21_Vol-1.pdf.
5. Guvernul, R. (2022). *Ordonanță de Urgență nr. 128 din 23.09.2022 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011*. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/259642>.
6. Hesser, W. (2018). *Implementation of a dual system of higher education within foreign universities and enterprises*. https://www.researchgate.net/publication/327034379_Implementation_of_a_dual_system_of_higher_education_within_foreign_universities_and_enterprises#fullTextFileContent.
7. Ministère du Travail, d. P. (2023). *Les chiffres de l'apprentissage en 2022. Des emplois pour les jeunes. Des compétences pour les entreprises*. Mars: <https://travail-emploi.gouv.fr/sites/travail-emploi/files/files-spip/pdf/chiffres-cles-apprentissage-2022.pdf>.
8. Regulament. (2024). *Regulament cu privire la organizarea și desfășurarea învățământului dual în cadrul studiilor superioare de licență (ciclul I)*. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=145243&lang=ro#.
9. Sciences, S. P. (2017). *Dual Studies in Austria join forces*. St. Pölten : <https://www.fhstp.ac.at/en/newsroom/news/dual-studies-in-austria-join-forces>.
10. Semestra. (2020). *Dual studies: in record time to a bachelor's degree, including professional experience*. <https://semestra.ch/duales-studium>.